

СВЯТІ МОГИЛИ І КОЛЕКТИВНА ПАМ'ЯТЬ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

Писати про потойбіччя, хай навіть історичне, яке завжди з нами поряд, – справа нелегка. Бо всіх нас: і малих, і старих – завжди огортає смутком смерть наших рідних і близьких, а то й зовсім невідомих людей. Ще прикріше від смерті молодих, які прощаються з життям передчасно. Та подихом величі й вічності оповита смерть героя, який гине за свою націю. Усі вони спільно творять великий пантеон – могилу, яка стає символічним храмом. Хрести на могилах – це святі дороговкази тим, що живуть, і тим, що прийдуть після нас.

Від невідомої могили Святослава Завойовника через Софію Київську, архикатедру Святого Юра, Успенську церкву у Володимирі, Богородицю Холмську, через Богданів Суботів, Мазепин Галац, через Маківку, Лисоню, Крути й Базар, понад братні поховання голодних 1932-го і 1933-го, через Броди, Фельдбах і Гедвіг-Фрідгоф аж до великих і малих братніх могил і самотніх гробівців серед степу широкого Козацької України розкинулася краса нашої слави, виструнчилися дороговкази нашого майбутнього – святі могили.

Даремно силувався окупант, аби зрівняти ті могили із землею, даремно підіймав богохульну руку на хрести і нашу віру. І що з того, що зовсім недавно зникали могильні кургани, гробівці і пантеони, що ставали румовищами церкви-мавзолеї, що ламали хрести і поварварськи вандали танцювали на людських кістках? Що з того, що червоні безбожники викидали на смітники і розвівали по вітру тлінні останки наших героїв?

Боже Провидіння, історичний час і матеріальний простір ще раз промовисто ствердили: ніяка безбожна рука, ніяка ворожа сила не в силі знищити насипаної могили, поставленого хреста, тим паче – храму героїв у серці і пам'яті нації. Бо ж усе, що посвячене героїською смертю, залишається святим і непорушним – віднині і довіку.

Портрет Станиславова/Івано-Франківська – багатосюжетний. З одного боку, це реальне місто. З іншого – ідеологічні нашарування. Наше місто пережило різні історичні епохи, а тому мало у своєму повсякденному житті декілька ідеологій. І при цьому вони майже не перетиналися. Існували доволі автономно або навіть суперечили одна

одній. Бо станиславівське населення завжди було строкатим і різноманітним за релігійною та етнічною ознаками. Про це, власне, свідчить івано-франківський некрополь. Адже представлений у цьому випуску із серії «Моє місто» краєзнавчий матеріал, упорядкований Михайлом Головатим, доводить, що портрет нашого міста творять також могили і хрести. У сучасному середмісті не маємо цвинтаря, але маємо святе місце, де можемо поклонитися прахові наших попередників і наших сучасників, помолитися за їхні душі у Бозі, набратися нової сили й навчитися, як жити і як умирати для Батьківщини.

Не цвинтарний смуток, не розпач, не зневіра панують серед тих, хто щодня переходить теперішній меморіальний сквер Івано-Франківська у своїх буденних турботах. Нічого дивного, що на юних, поважних і радісних обличчях немає ані сліду від жалю за давно померлими, ані скупі сльози, серця наші не стискаються від болю, а вслухаються в шум дерев, що схилилися над могилами. Вони – жива нитка нашої міської пам'яті про тих, хто був перед ними, і про тих, хто пішов на той світ раніше чи пізніше. За Божим задумом душі їхні мандрують безкраїми просторами всесвіту, зустрічаються і радіють, чекають нашої щирої молитви і добрих діянь...

Нині маємо виняткове місце давнього Станиславова і нового Івано-Франківська – наш міський некрополь, врятований справжніми людьми в епоху безбожництва і вандалізму. Наш поклін врятованим і невідомим могилам містян – це поклін Тому, що в них вічне й невмируще. Помолімося ж за їхні душі в засвітах, щоб Господь Бог Богдана, Ґонти і Залізняка додав відваги та сили і нам, теперішнім!

Іван Монолатій